

Utlämnandet av uppgifter som omfattas av sekretess

Anmälan

AA klagade i en anmälan, som kom in till JO den 25 februari 2009, på att anstalten Skenäs lämnat ut uppgifter rörande honom som omfattas av sekretess och anförde i huvudsak följande. När hans hustru ringde till anstalten fick hon beskedet att uppgift om huruvida han var intagen i anstalten inte kunde lämnas. Vid ett annat tillfälle ringde en tjänsteman från socialförvaltningen, och vårdaren BB bekräftade då att AA var intagen i anstalten. Vårdaren uppgav också att han hade varit berusad när han kom till anstalten och att han på grund av detta inte kunde beviljas någon utevistelse.

Utredning

Anmälan remitterades till Kriminalvården för yttrande. I sitt svar anförde myndigheten (huvudkontoret), genom generaldirektören CC, bl.a. följande.

Sakförhållanden m.m.

Anstalten har uppgett följande. När en utomstående söker en intagen bekräftar anstalten aldrig att den efterfrågade personen är intagen i anstalten. I stället lämnas ett meddelande till den intagne som själv får avgöra om han vill ha kontakt. – Innan uppgifter lämnas ut till andra myndigheter kontrolleras att mottagaren av uppgifterna är den han eller hon utger sig för att vara, t.ex. genom motringning.

Angående samtalet med socialtjänsten har AA kontaktman BB uppgett följande. Hon har upprättat AA verkställighetsplan. Hon föredrog verkställighetsplanen på behandlingskollegium den 17 februari 2009. Under kollegiet togs det vägledande beslutet att AA med hänsyn till genomföriskbedömning inte skulle beviljas permission på egen hand under verkställigheten. Samma dag blev hon uppringd av socialförvaltningen, som uppgav att man kände till att AA befann sig i anstalten Skenäs och att han ansökt om att få påbörja antabusbehandling. Socialförvaltningen ställde frågan om AA kunde beviljas permission för ett möte med socialtjänsten. Hon svarade då att hon bedömde att skäl för permission inte förelåg. Hon uppgav vidare att hon blev förvånad över frågeställningen eftersom AA vid upprättandet av verkställighetsplanen hade uppgett att han inte ansåg sig ha alkoholproblem. Hon bedömde att det med hänsyn till de motsägelsefulla uppgifterna var relevant att lämna uppgifterna om att AA lämnat ett positivt utandningsprov och vad han själv uppgett om sitt missbruk till socialförvaltningen, och att ett utlämnande var förenligt med bestämmelserna i sekretesslagen.

Författningsbestämmelser m.m.

Enligt 7 kap. 21 § sekretesslagen (1980:100) gäller sekretess inom Kriminalvården för uppgift om enskilda personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom eller henne närstående lider men eller att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs. I förarbetena till bestämmelsen anfördes bl.a. att regeln inte skall hindra att kriminalvårdspersonalen tar kontakt med utomstående för att hjälpa en klient, men att största möjliga diskretion angående dennes bakgrund därvid bör iaktas (prop. 1979/80:2 sid. 219). – Av 1 kap. 3 § sekretesslagen framgår att sekretess även gäller gentemot andra myndigheter.

Av 14 kap. 3 § sekretesslagen, den s.k. generalklausulen, framgår att sekretessbelagd uppgift får lämnas till myndighet, om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen skall skydda.

Enligt 5 § lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt (KvaL) skall kriminalvården i anstalt planläggas och genomföras i nära samverkan mellan kriminalvårdens olika organ. I den mån ett förverkligande av vårdens syfte kräver insatser av andra samhälleliga organ, skall erforderlig samverkan ske med företrädare för sådant organ. – Enligt 11 § förordningen (1974:248) om kriminalvård i anstalt skall Kriminalvården förbereda villkorlig frigivning och om det behövs samråda med bl.a. de sociala myndigheterna.

Kriminalvårdens bedömning

Det är i många fall av stor betydelse för Kriminalvårdens verksamhet att diskutera en intagens situation med andra myndigheter som ingår i samma vårdkedja, för att på så sätt tillgodose klientens och samhällets behov av vård, rehabilitering och säkerhet. Socialtjänsten är en av Kriminalvårdens viktigaste samarbetspartners i det klientnära arbetet. Kontakt med denna är i regel mest värdefull om den tas tidigt i processen, och en väl fungerande samverkan med socialtjänsten är ofta av stor betydelse för att övergången till ett liv i frihetskall kunna fungera (jfr prop. 1974:20 sid. 117 f. och Berggren m.fl., Brottsbalken – En kommentar sid. KvaL 7).

Samverkan med socialtjänsten och andra myndigheter genomförs i första hand på ett sätt som involverar klienten, dvs. samverkan över klientens huvud undviks av praktiska skäl. I de allra flesta fallen är klienten också intresserad av ett effektivt samarbete mellan socialtjänsten och Kriminalvården. Oavsett klientens inställning kan Kriminalvården givetvis ändå diskutera ett klientärende med socialtjänsten m.fl. myndigheter med stöd av generalklausulen.

Begränsningen i sekretessen enligt den bestämmelsen gäller emellertid enbart gentemot andra myndigheter och inte gentemot enskilda. Det är därför inte möjligt att utan den intagnes medgivande röja en sekretessbelagd uppgift för en enskild, exempelvis en anhörig till en intagen.

Anstalten Skenäs har uppgett att uppgiften om att AA var intagen i anstalten var känd av socialtjänsten och att utlämnandet av uppgifterna om AA:s alkoholbruk skett med stöd av generalklausulen. Kriminalvården ser inga skäl att ifrågasätta detta.

Anstalten Skenäs har, liksom många andra enheter inom Kriminalvården, som rutin att aldrig bekräfta att en viss intagen finns i anstalten när någon enskild kontaktar anstalten, utan att i stället vidarebefordra ett meddelande till den intagne. Detta är en lämplig huvudregel som bör vara utgångspunkten vid kontakt med utomstående, eftersom en uppgift om att någon är intagen i kriminalvårdsanstalt typiskt sett omfattas av sekretess. Kriminalvården har således inget att erinra mot anstaltens agerande. Rutinen synes också överensstämma med JO:s synsätt (jfr JO:s beslut den 19 januari 2009 i ärende med dnr 4495-2008, där JO allvarligt kritiserade Kriminalvården för att det inte kunde uteslutas att en sekretessbelagd uppgift röjts).

Om en viss uppgift är känd – exempelvis uppgiften att en viss intagen befinner sig i en viss anstalt – råder emellertid inte sekretess enligt 7 kap. 21 § sekretesslagen för den uppgiften. Den ovan nämnda rutinen måste kombineras med möjlighet till en individuell prövning vid vissa förhållanden. Det kan dock finnas skäl att iaktta viss försiktighet. Det kan sålunda på grund av bl.a. säkerhetsskäl exempelvis vara viktigt att förvissa sig om att den uppringande personen verkligen är den han eller hon utger sig för att vara. Det låter sig inte alltid göras på ett enkelt sätt.

Vid bedömningen av om en uppgift skall anses vara känd bör beaktas att en alltför strikt bedömning av frågan kan försvåra kontakten mellan intagna och deras anhöriga, i onödan försena ärenden som är viktiga för den intagne och allmänt uppfattas som onödigt byråkratisk. I sammanhanget bör också noteras att uppgiften om på vilken anstalt en intagen befinner sig normalt återfinns i beslutet om anstaltsplacering. Ett sådant beslut omfattas, enligt nuvarande regler, inte av sekretess enligt 7 kap. 21 § sekretesslagen.

AA gavs tillfälle att yttra sig över remissvaret.

I ett beslut den 21 december 2009 anförde *JO Nordenfelt* bl.a. följande.

Bedömning

Vid tidpunkten för de händelser som anmälan omfattar reglerades frågor om sekretess i sekretesslagen (1980:100). Enligt 7 kap. 21 § sekretesslagen gäller sekretess inom kriminalvården för uppgift om enskilds personliga förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom eller henne närstående lider men eller att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs. Sekretessen gäller dock inte beslut av Kriminalvården, Kriminalvårdsnämnden eller en övervakningsnämnd och inte heller annat beslut i ett kriminalvårdsärende enligt brottsbalken eller lagstiftningen om kriminalvård i anstalt.

Av 1 kap. 3 § sekretesslagen följer att om sekretess gäller för uppgift som förekommer hos viss myndighet, får uppgiften inte röjas för annan myndighet än som anges i sekretesslagen eller i lag eller förordning som sekretesslagen hänvisar till. Bestämmelser om vissa begränsningar i sekretessen återfinns i 14 kap. sekretesslagen. Av 14 kap. 1 § följer bl.a. att sekretess inte hindrar att uppgift lämnas till annan myndighet, om uppgiftsskyldigheten följer av lag eller förordning. Enligt 14 kap. 3 § får uppgift lämnas till myndighet, om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

Motsvarande bestämmelser finns numera i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Enligt bestämmelser som Kriminalvården redogjort för har myndigheten i samband med planeringen och genomförandet av kriminalvården många kontakter med bl.a. sociala myndigheter. I samband med det arbetet kan uppgifter som omfattas av sekretess utlämnas till den andra myndigheten.

Av utredningen framgår att anstalten kontaktades av en tjänsteman från socialtjänsten som undrade om AA kunde beviljas permission för ett möte med socialtjänsten med anledning av en ansökan om antabusbehandling. Vårdaren BB svarade att hennes bedömning var att skäl för permission inte förelåg. Vårdaren ansåg det relevant att upplysa tjänstemannen om att AA lämnat ett positivt utandningsprov och att han vid samtal med anstalten uppgett att han inte hade några alkoholproblem.

Inledningsvis kan jag konstatera att de uppgifter som vårdaren lämnade till tjänstemannen vid socialförvaltningen är sådana att de omfattades av sekretess enligt 7 kap. 21 § sekretesslagen. Fråga är om det fanns stöd för att lämna ut dessa uppgifter.

Det är viktigt att Kriminalvården samarbetar med socialtjänsten bl.a. för att se till att olika stödjande insatser som behövs vid frigivningen kommer till stånd. Stöd härför finns också i bl.a. 14 kap. 3 § sekretesslagen. Jag kan inte se något hinder mot att Kriminalvården inom ramen för sitt uppdrag t.ex. bekräftar för socialtjänsten var en viss intagen befinner sig eller om Kriminalvårdens bedömning av den intagnes behov av olika insatser. Därvid bör Kriminalvården hålla i minnet att den intagne kan avstå från olika vårdinsatser som socialtjänsten erbjuder. Samtidigt är det uppenbart att samarbetet mellan myndigheterna har gränser och att det kan vara i hög grad olämpligt – och sakna lagstöd – om samarbetet medför att uppgifter som omfattas av 7 kap. 21 § sekretesslagen byts mellan myndigheterna utan att den intagne ger sitt medgivande. Var gränsen går måste bedömas från fall till fall. Enligt min mening har den gränsen, med hänsyn till vad socialtjänsten redan kände till, inte överskridits här.